

**Advies over de ontwerpbeleidsnota onderwijs 2009-2014
“Samen grenzen verleggen voor elk talent”**

Advies over de ontwerpbeleidsnota onderwijs 2009-2014

“Samen grenzen verleggen voor elk talent”

1 Situering

Op 30 oktober 2009 vroeg de heer P. Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, de Vlor om advies over de ontwerpbeleidsnota.

Onderstaand advies werd voorbereid op basis van opmerkingen en suggesties uit de raden voor het basisonderwijs, het secundair onderwijs, het hoger onderwijs en het levenslang en levensbreed leren. Een algemene werkgroep onder voorzitterschap van mevr. M. Douterlungne redigeerde het uiteindelijke ontwerpadvies.

De Algemene Raad onderschreef het onderstaande advies met eenparigheid van stemmen op 12 november 2009. Het Gemeenschapsonderwijs nam niet deel aan deze stemming. Zij konden niet aanwezig noch vertegenwoordigd zijn op de Algemene Raad waarop dit advies werd goedgekeurd. Tegelijk met de Algemene Raad vond immers de academische zitting plaats waarop 20 jaar Gemeenschapsonderwijs is gevierd. Het Gemeenschapsonderwijs betreurt dat op de vraag om de Algemene Raad uit te stellen, niet werd ingegaan.

Meer tijd voor advies en consultatie

De Vlor benadrukt in het advies hieronder de wens om een goede en gedragen beleidscyclus uit te bouwen. De raad wil hier dan ook nadrukkelijk verzet aantekenen tegen de snelheid waarmee deze beleidsnota moest worden beoordeeld. Het gaat om een beleidsprogramma voor 5 jaar dat toch grondig het onderwijsbeleid zal kleuren.

De raad vraagt andermaal dat de tijd voor adviesverlening door strategische adviesraden op een realistische én structurele manier wordt ingepland in de beleidsagenda en de timing voor een bepaald dossier.

Aanpak in dit advies

De Vlor beoordeelt in punt 2 van dit advies de beleidsnota vanuit de vraag of alle relevante en gewenste beleidslijnen in de nota vervat zitten. De Vlor zal over de uitgetekende beleidslijnen adviseren zowel op vraag als op eigen initiatief eens de beleidslijnen concreter zijn uitgetekend.

Als bijlage bij dit advies geeft de Vlor de vragen voor verduidelijking, de bedenkingen en opmerkingen weer die geledingen van de Vlor bij een eerste lezing van de tekst naar voren brachten. Bij sommige punten plaatsen de geledingen nu al kritische kanttekeningen of vragen ze om nuanceringsen.

In deze opmerkingen kon, gezien het korte tijdsbestek voor het advies, geen volledigheid worden nagestreefd. De Vlor behoudt zich dan ook het recht voor om later, als de beleidsplannen duidelijker zijn uitgetekend, alsnog opmerkingen te formuleren.

Voor sommige beleidslijnen heeft de Vlor recent adviezen uitgebracht of zijn de adviezen in voorbereiding. In de bijlage wordt ook telkens verwezen naar de link waar het betreffende advies in extenso kan worden geraadpleegd.

De beleidsnota bevat nog heel veel onduidelijkheden

Spijts de uitwerking van de beleidsnota in strategische en operationele doelen blijven er nog tal van onduidelijkheden bestaan (zie bijlage). De Vlor hoopt op een constructief overleg met alle partners om samen deze beleidslijnen verder in te vullen en vorm te geven. De raad zal ten gepaste tijde over deze beleidsvoornemens ook adviseren.

2 Enkele algemene bedenkingen bij de beleidsnota

2.1 Een goed onderwijsbeleid, is samen beleid maken

De beleidsnota nodigt alle betrokkenen van het onderwijs uit om samen school te maken. De minister neemt zich voor om actief te luisteren naar de noden en de ervaringsdeskundigheid van alle betrokkenen bij het onderwijs.

Waardering voor een participatief onderwijsbeleid

De Vlaamse Onderwijsraad waardeert deze openheid voor de inbreng van de onderwijs- en maatschappelijke partners. Als overlegplatform en strategische adviesraad wil de Vlor hierin zijn rol kunnen opnemen. In zijn memorandum (technische fiche 1) pleit de raad voor een sterker participatief onderwijsbeleid dat onderwijsgeledingen en diverse maatschappelijke sectoren betreft bij de vormgeving, implementatie en evaluatie van strategische onderwijsinnovaties.¹

De Vlor vindt dat de dialoog met het onderwijsveld zich niet mag beperken tot de problematiek van de centrumsteden. In een brede dialoog moeten alle relevante dossiers uit het onderwijs aan bod kunnen komen. Het is dan ook evident dat dit gesprek wordt gevoerd met alle actoren uit het onderwijsveld.

Voorwaarden voor participatie

De Vlor pleit voor een grote betrokkenheid van de onderwijspartners op verschillende momenten van de beleidscyclus. Dit betekent dat overleg

- tijdig plaatsvindt en op alle relevante tijdstippen;
- een duidelijke finaliteit bezit;
- gebaseerd is op een realistische planning en beleidsagendering;
- gebaseerd is op een openheid om concepten ter discussie te stellen en te zoeken naar alternatieven;
- gebaseerd is op duidelijke en toegankelijke overheidsinformatie voor de Vlor en zijn geledingen.

De Vlor wijst er in deze context op dat in sommige passages van de beleidsnota belangrijke medespelers niet vermeld worden: de leerlingen, de leerkrachten en andere personeelscategorieën binnen de school, de ouders en de ouderkoepels, de schoolbesturen, de kleine onderwijsverstrekkers, de CLB's en de centrumnetten van de CLB's, de sociale partners. De Vlor vindt het in deze context erg belangrijk dat het **hele georganiseerde middenveld** in onderwijs in sterke mate betrokken wordt in het overleg over een toekomstig onderwijsbeleid. De Vlor vraagt ook dat het onderwijsbeleid **de rol van alle actoren**

---

¹ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (2009). Zorg én excellentie: uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014. Technische fiches. Brussel: Vlor.

waardeert. Zo moeten ouders een positieve en emanciperende rol kunnen opnemen bij de schoolloopbaan van hun kinderen. Leerkrachten die onderwijsveranderingen moeten dragen en implementeren, moeten actieve medespelers zijn bij het concipiëren ervan. Ook andere beleidsdomeinen dan het onderwijs moeten vanuit hun engagement bij het onderwijs op een positieve manier benaderd worden.

Overheidssturing, vrijheid van onderwijs en beleidsvoerend vermogen

De Vlor mist in de beleidsnota transparantie over de sturingsmechanismen die de overheid zal gebruiken om de strategische en operationele doelen te realiseren. In zijn memorandum pleit de raad voor een **terughoudende rol van de overheid** in de sturing van onderwijsverandering.² De Vlor vraagt om een debat over de invulling van de onderwijsvrijheid en de pedagogische vrijheid in relatie met nieuwe concepten zoals beleidsvoerend vermogen van scholen, de verantwoording t.a.v. de overheid en de invulling van onderwijsinnovaties. De Vlor wil dat de overheid de rol van de pedagogische begeleidingsdiensten bij onderwijshervormingen ten volle benut en niet in de plaats treedt van deze diensten.

In de beleidsnota is het niet altijd duidelijk waar de overheid decretaal wil sturen en waar ze vooral stimulerend wil optreden. We illustreren dit met volgende voorbeelden:

- het stimuleren van sleutelcompetenties of deze decretaal verankeren in vakoverschrijdende eindtermen? (beleidsnota, p. 18);
- stimuleren van samenwerking tussen aanbieders van levensbeschouwelijke vakken (beleidsnota, p. 18);
- situeert de versterking van de leerlingenparticipatie zich op het vlak van stimulerende maatregelen of gaat het om een aanpassing van het participatiedecreet? (beleidsnota, p. 18);
- krijgt het spijbelactieplan en het beleid tegen antisociaal gedrag een decretale onderbouwing of beperkt het beleid zich hier tot een stimulerings- en ondersteuningsbeleid? (beleidsnota, p. 21);
- stimuleren van sporttalent (beleidsnota, p. 22);
- moet het uitbouwen van een beleid voor psychisch welbevinden wel centraal worden aangestuurd? (beleidsnota, p. 22);
- wie hanteert de ICT-monitor en met welk doel? (p. 29);
- stimuleren van een talenbeleid in relatie met herziening van eindtermen, onder meer door een gerichte communicatie (beleidsnota, p. 30);
- worden geïntegreerde opleidingstrajecten voor laaggeletterden enkel gestimuleerd? (p. 31);
- wordt de professionalisering van leraren enkel gestimuleerd? Wordt zijnstroom in het onderwijs enkel gestimuleerd? Of worden er ook specifieke ondersteuningsmaatregelen genomen? (beleidsnota, p. 37);
- de implementatie van de engagementsverklaring (p. 38);

---

² Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (19 februari 2009). [Zorg én excellentie: uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014](#). Brussel: Vlor; Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (2009). [Zorg én excellentie : uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014. Technische fiches](#). Brussel: Vlor.

- de link tussen toetsresultaten en de interne kwaliteitsverbetering van scholen (p. 42). Passen de taaltoetsen (in de overgang van het kleuter- naar het lager en van het lager naar het secundair onderwijs) niet beter in een handelingsgericht werken eerder dan ze als instrumenten op zich te gebruiken? Moeten scholen de toetsen niet vooral aanwenden om hun beleidsvoerend vermogen te versterken?

Een tweede zorg in dit verband vloeit voort uit een gefragmenteerde benadering van de school die met allerlei verschillende beleidslijnen - al dan niet vanuit verschillende segmenten van de Vlaamse overheid - wordt geconfronteerd. De Vlor vindt het erg belangrijk dat scholen een **geïntegreerd schoolbeleid** kunnen voeren en eigen klemtonen kunnen leggen.

De raad pleit ervoor om **geen nieuwe tussenstructuren** zoals een uniek loket, te creëren. Vooraleer nieuwe structuren op te richten, zou de overheid, o.m. vanuit efficiëntieoverwegingen, moeten afwegen of bestaande structuren de coördinerende taak niet even goed kunnen opnemen.

2.2 De beleidsvoering, de planning en budgettaire context

Geen budgettaire kader

De beleidsnota bevat geen financieel kader dat aangeeft over welke middelen de scholen zullen beschikken om die doelstellingen te realiseren. Meer nog: de beleidsnota maakt geen enkele allusie op de budgettaire context om de strategische en operationele doelen te realiseren. Met welke middelen moet een hervorming van het secundair onderwijs of de uitrol van leerzorg gebeuren? Onder welke voorwaarden moeten de vernieuwing, de verbreding en verdieping van het deeltijds kunstonderwijs gebeuren? Wat met de hervorming van de leerlingenbegeleiding? Wat met de herziening van de studiefinanciering? Wat met de implementatie en operationalisering van het HBO? Wat met de hertekening van het hoger onderwijslandschap? Hoe zal de stijging van het hoger onderwijsbudget met 10 % kunnen worden gerealiseerd?

Daarenboven bevat het ontwerp van programmadecreet besparingen voor de budgettaire jaren 2010 en 2011. De Vlor vraagt om de financiële en budgettaire consequenties te verduidelijken en klaarheid te bieden over de samenhang tussen de beleidsnota en het programmadecreet. De Vlor stelt trouwens een aantal tegenstrijdigheden vast tussen het programmadecreet en de beleidsnota. We denken dan aan het gelijkheidsbeleid, de mentoruren, de nascholingskredieten, de mogelijkheden (o.m. voor kleine onderwijsverstrekkers) om nieuwe scholen op te richten en aan de afschaffing van het rationalisatiefonds in het hoger onderwijs.

De onderbouwing van onderwijsbeleid door evaluatiegegevens en wetenschappelijk onderzoek

De Vlor was altijd al vragende partij om het onderwijsbeleid te onderbouwen vanuit onderzoek, vanuit statistisch materiaal en vanuit diverse kennisbronnen. Voor de Vlor moet **kwalitatief onderwijsonderzoek** evenveel aandacht krijgen als kwantitatief onderzoek. We verwijzen in deze context naar het advies ten gronde over het onderwijsonderzoek.³

Voor de Vlor is deze kwantitatieve en kwalitatieve kennis vanuit onderzoek echter geen op zich staande informatie. Bovendien moeten we er steeds bewust van zijn dat essentiële

³ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (2007). [Advies ten gronde over onderwijsonderzoek](#). Brussel: Vlor.

aspecten van het onderwijs niet meetbaar zijn. De informatie moet worden geduid en vertaald in concreet beleid, zowel op het centrale niveau als op schoolniveau. Hiervoor is de inbreng en de ervaringsdeskundigheid van schoolteams, lerenden en de verschillende onderwijsgeledingen noodzakelijk.

De beleidsnota kondigt heel wat evaluaties aan. De Vlor wijst op het belang van deze evaluaties waarop in verschillende adviezen werd aangedrongen.⁴ De Vlor vraagt dat de **onderwijspartners bij evaluaties betrokken** worden. Zo is het belangrijk om met hen af te spreken welke vragen worden geëvalueerd. De Vlor pleit ervoor om de evaluaties te focussen op de vraag of de maatregel de voorgestelde doelen bereikt. Deze evaluatie moet onderscheiden worden van het kwaliteitstoezicht op individuele scholen door de inspectie. Zo vindt de Vlor de verenging van de focus van de evaluatie van flexibilisering in het hoger onderwijs tot het EVC- en EVK- beleid een gemiste kans. De Vlor betreurt ook dat de evaluatie van de LOP's niet inging op de vraag naar de effectiviteit van de LOP's als beleidsinstrument om de doelstellingen van het GOK-decreet te bereiken.⁵

In de beleidsnota ontbreken ook een aantal evaluaties die eerder waren afgesproken. We verwijzen naar de evaluatie van het decreet over leren en werken (2010), de evaluatie van proeftuinen, de evaluatie van de operationele doelen van het CLB en de evaluatie van het flankerend onderwijsbeleid.

Samenhang met transversaal beleid uit andere beleidssectoren

In de beleidsnota is er onvoldoende kijk op de beleidsinitiatieven m.b.t. het onderwijs vanuit de andere beleidsdomeinen. De Vlor benadrukt in deze opnieuw het belang van een overleg en gesprek met de onderwijsgeledingen. Het onderwijs en de onderwijspartners moeten mee de contouren voor dit beleid kunnen formuleren vanuit hun pedagogische en didactische expertise. In zijn memorandum stelde de Vlor ook nadrukkelijk dat het realiseren van maatschappelijke verwachtingen betekent dat het onderwijs daartoe de middelen en de mensen krijgt.⁶

2.3 Gelijke onderwijskansen en competentieontwikkeling: centrale assen voor het toekomstige onderwijsbeleid

De Vlor ondersteunt de gedachte dat gelijke onderwijskansen en competentieontwikkeling van alle talenten de centrale uitgangspunten moeten blijven voor het onderwijsbeleid.⁷ De Vlor vindt het essentieel deze beleidslijnen door te trekken naar alle onderwijsniveaus en -sectoren. Het onderwijs moet voor alle groepen ontwikkelingsgerichte en emanciperende leertrajecten kunnen uitbouwen die inspelen op ieders talenten, zonder dat de studiedruk zodanig wordt dat ze voorbijgaat aan de draagkracht en de leefwereld van kinderen, jongeren en volwassenen.

⁴ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (2007). [Advies ten gronde over onderwijsonderzoek](#). Brussel: Vlor.

⁵ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (26 maart 2009). [Advies over de beleidsaanbevelingen naar aanleiding van de wetenschappelijke evaluatie van de lokale overlegplatforms in Vlaanderen](#). Brussel: Vlor.

⁶ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (2009). [Zorg én excellentie : uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014. Technische fiches](#). Brussel: Vlor; Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (19 februari 2009). [Zorg én excellentie: uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014](#). Brussel: Vlor.

⁷ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (2009). [Zorg én excellentie : uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014. Technische fiches](#). Brussel: Vlor; Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (19 februari 2009). [Zorg én excellentie: uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014](#). Brussel: Vlor.

2.4 Ontbrekende strategische en operationele doelen

Samenhang tussen de omgevingsanalyse, de strategische en operationele doelen

De beleidsnota schetst het toekomstig onderwijsbeleid aan de hand van een omgevingsanalyse enerzijds en strategische en operationele doelen anderzijds. De Vlor waardeert deze werkwijze die aanleiding zou moeten geven tot een geïntegreerd beleid dat vertrekt vanuit doorgaande leerlijnen en samenhang tussen de verschillende onderwijsniveaus en -sectoren.

De raad waardeert ook de maatschappelijke analyse die gemaakt wordt in de omgevingsanalyse. Deze sluit aan bij het Vlor-memorandum waarin onderwijs een maatschappelijke sleutelsector wordt genoemd. De omgevingsanalyse uit de beleidsnota onderschrijft ook het pleidooi van de Vlor om de vormende waarde van het onderwijs ten volle te ondersteunen. Maar we willen hier toch ook herinneren aan een andere vaststelling uit het memorandum. Het feit dat onderwijs een sociale seismograaf is, mag en kan niet betekenen dat onderwijs een passieve rol moet spelen. Onderwijs moet ook knipperlichten kunnen plaatsen bij maatschappelijke fenomenen die de draagkracht van scholen bovenmatig belasten.

De raad stelt incoherenties vast tussen de omgevingsanalyse en de strategische en operationele doelen.

- De omgevingsanalyse gaat niet in op de groeiende invloed van internationale organisaties en vooral dan van de Europese Unie op het onderwijs- en vormingsbeleid. Deze beleidslijn wordt dan wel weer vertaald in een operationele doelstelling.
- Er is een groot verschil in gewicht tussen de verschillende operationele doelen. Sommige zijn heel beperkt en concreet; andere heel omvattend.
- De inleiding omschrijft eindtermen als een referentiekader voor verantwoording door de scholen t.a.v. een financiering of subsidiëring vanuit de overheid. De operationele doelen lijken uit te gaan van een omgekeerde beweging waarin het eindtermenkader nog wordt uitgebreid. Hoe legitiem sommige aanpassingen ook mogen zijn, eindtermen moeten ook in evenwicht zijn met de draagkracht en het bevattingsvermogen van leerlingen en ruimte geven aan onderwijsverstrekkers.

Meer aandacht voor juridisering, ongekwalificeerde uitstroom, basisvorming en “excellente talenten” in het onderwijs

De Vlor mist een aantal ontwikkelingen die wel in de omgevingsanalyse en in de inleiding worden geschetst maar niet vertaald worden in operationele doelen. De raad pleit er dan ook voor om voor deze beleidslijnen operationele doelen uit te tekenen.

We verwijzen naar:

- de juridisering van het onderwijs en de noodzaak om een open en participatief schoolklimaat uit te bouwen. Het discours over rechten en plichten van leerlingen uit de inleiding krijgt geen vertaling in een operationele fiche;
- de ongekwalificeerde uitstroom;
- de noodzaak aan een debat over een actuele invulling van de basisvorming (in relatie met maatschappelijke educaties, het aandeel van wetenschappen, wiskunde, techniek, ICT, de invulling van een “brede vorming” vandaag.). Zie ook punt 1.1. en punt 4.9 van hoofdstuk 3;

- de ondersteuning van “excellente talenten” in het onderwijs.

Het welbevinden van leerlingen in het onderwijs verhogen

We stellen vast dat de beleidsnota noch in de omgevingsanalyse noch in de strategische of operationele doelen ingaat op het welbevinden van leerlingen. Toch blijkt er een groeiende kloof tussen de leefwereld van de jongeren en het schoolse leren, zowel op het vlak van participatie als op het vlak van welbevinden.

Tegelijk zijn motivatie en leergierigheid essentieel om alle jongeren maar meer specifiek jongeren uit kansengroepen en jongeren met specifieke noden tot leren aan te zetten en dus gelijke onderwijskansen te bevorderen. Om uitdagende leerdoelen te koppelen aan meer gelijkheid beveelt de OESO aan om de motivatie en de betrokkenheid van leerlingen bij leren te verhogen. Daarom pleitte de Vlor in zijn memorandum er al voor om sterkere bruggen te slaan naar de leefwereld van de jongeren en hun leerbehoeften.⁸

Onderwijsbeleid sterker afstemmen op regionale omstandigheden

Het regeerakkoord omvatte heel wat voorstellen om het **Brusselse onderwijs en het onderwijs in de Rand** te verbeteren. De beleidsnota is heel wat bescheidener op dat vlak. We geven enkele voorbeelden. In welke mate wordt de versnelde opvolging van de rondetafelconferentie over Brussel een prioriteit? De demografische ontwikkelingen die geschetst worden in de omgevingsanalyse zullen het onderwijs voor heel wat uitdagingen stellen. Zo baren de capaciteitsproblemen vooral in de grootsteden zoals Brussel en Antwerpen zorgen. Ook voor CLB dat gefinancierd wordt op grond van een enveloppe is de demografische evolutie een probleem. Ook de zogenaamde “2 km-regel” in het basisonderwijs voor programmaties moet opnieuw bediscussieerd worden. Om kleuterparticipatie te stimuleren in Brussel is samenwerking met zowel Kind en Gezin als het ONE noodzakelijk. De plaats van het voorrangbeleid Brussel en de manier waarop dit wordt ondersteund, blijft vragen oproepen en moet worden uitgeklaard.

Dit moet ook gekaderd worden in een debat over onderwijs in een continuüm van **grootstedelijke context** tot **plattelandsgebieden**. Onderwijsbeleid moet afgestemd zijn op de contexten waarin de scholen zich bevinden en op de nieuwe demografische realiteiten die zich aandienen.

Een structurele regeling van de administratieve omkadering in het basisonderwijs

Toenemende autonomie, hogere kwaliteitseisen en bijkomende verplichtingen (ook vanuit andere beleidsdomeinen dan het onderwijs) vragen een groter beleidsvoerend vermogen van basisscholen. In 2008 wees de Raad Basisonderwijs van de Vlor er op dat deze verwachtingen niet kunnen ingelost worden zonder bijkomende administratieve omkadering.⁹ De Vlor vindt dat de minister rond dit onderwerp in de komende jaren een beleid moet ontwikkelen.

Het levenslang en levensbreed leren uitbouwen tot een coherente beleidslijn op alle relevante dossiers

De beleidsnota bevat een aantal voorstellen m.b.t. levenslang en levensbreed leren. Deze getuigen echter niet van een coherente en omvattende visie hierop. Er zijn domeinen waar

⁸ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (2009). [Zorg én excellentie : uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014. Technische fiches](#). Brussel: Vlor; Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (19 februari 2009). [Zorg én excellentie: uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014](#). Brussel: Vlor.

⁹ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. (24 september 2008). [Advies over een betere ondersteuning van de directeurs in het basisonderwijs](#). Brussel: Vlor.

het levenslang leren en het volwassenenonderwijs uitdrukkelijk een plaats zouden moeten krijgen, maar dat gebeurt niet.

Zo zou het levenslang leren een specifieke rol kunnen spelen in de volgende dossiers. Voor jongeren met gedrags- en emotionele stoornissen zou het tweedekansonderwijs heel wat kunnen betekenen om afgebroken onderwijstrajecten weer op te nemen. Levenslang leren, basiseducatie, tweedekansonderwijs hebben zeker een bijdrage te leveren in het kader van de armoedebestrijding, integratie en burgerschap, het talenbeleid, het stimuleren van technisch en wetenschappelijk talent. Daarom moet het levenslang leren sterker gestoeld worden op een omvattende en emanciperende visie op doelgroepen in het volwassenenonderwijs. Als men het meent om de benchmark te halen inzake LLL en de afspraken na te komen van de competentieagenda moet er op dat vlak een gericht beleid gevoerd worden. In economische moeilijkheden is competentiebehoud en ontwikkeling voor volwassenen een noodzaak. Er is zeker ook nood aan een gerichte politiek om in te spelen op de dalende trend aan inschrijvingen in de talenopleidingen en de beroepsrichtingen in de CVO's. Een doelgroepenbeleid moet gebaseerd zijn op specifieke noden van kwetsbare groepen. Dit mag niet zomaar worden doorgetrokken vanuit doelgroepen in het leerplichtonderwijs. Voor volwassenen kunnen crisissen in hun leven ertoe leiden dat ze specifieke ondersteuning nodig hebben (bijv. werkloosheid, niet meer kunnen participeren aan veranderingen op het werk, ziekte, ...). Zo valt het op dat de beleidsnota wel gewag maakt van levenslang leren voor cursisten met een handicap maar dit niet operationaliseert.

Een andere leemte is dat de beleidsnota te weinig een mogelijke synergie tussen het hoger onderwijs en het volwassenenonderwijs inzake levenslang en levensbreed leren in de verf zet. De Vlor is ervan overtuigd dat de centra voor volwassenenonderwijs, zeker voor bepaalde kansengroepen, een belangrijke rol kunnen spelen in de toeleiding en de doorstroom naar het hoger onderwijs. De rol van het hoger onderwijs om tweedekansleerwegen aan te bieden voor volwassenen wordt eveneens onderbelicht.

De grote uitdagingen voor het hoger onderwijs sterker belichten

De omgevingsanalyse staat vooral stil bij de uitdagingen voor het leerplichtonderwijs. De Vlor verwondert zich erover dat de omgevingsanalyse niet evenveel aandacht geeft aan de uitdagingen voor het hoger onderwijs zoals de rol van het hoger onderwijs in de innovatie van de economie en de samenleving¹⁰, de gelijke onderwijskansen en de uitwassen van juridisering in het hoger onderwijs.

De Vlor is ook verwonderd dat er geen afzonderlijk operationeel doel wordt geformuleerd voor de opvolging van Bologna en het Leuven-communiqué.¹¹ De Vlor pleit in elk geval voor een actieve opvolging van Europese onderwijsdossiers.

De Vlor verwijst in deze ook naar het punt 2.2.

Het buitengewoon onderwijs moderniseren

De Vlor stelt vast dat de beleidsnota de totstandkoming van een leezorgkader vooropstelt. De Vlor pleitte in het memorandum voor een valorisering van het buitengewoon onderwijs in een onderwijscontinuüm.¹²

---

¹⁰ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. (13 mei 2008). *Advies. [Onderwijs: kiem voor onderzoek en innovatie](#)*. Brussel: Vlor.

¹¹ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. (21 april 2009). *Advies ter voorbereiding van de Bologna-opvolgingsconferentie van 28 en 29 april 2009 in Leuven en Louvain-la-Neuve*. Brussel: Vlor; Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. (9 juni 2009). *Advies over het Leuvencommuniqué en de implementatie ervan*. Brussel: Vlor.

Voor het BuSO betekent dit onder meer een sterkere afstemming op het secundair onderwijs, de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de andere vormen van maatschappelijke integratie.

De Vlor pleit ook voor een versterking van de sociale omkadering van het buitengewoon onderwijs (gelijke onderwijskansen, leerlingenvervoer en kosten verbonden aan (verplichte) diagnostiek). De Vlor vraagt de overheid met aandrang om dringend het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs structureel te regelen.

De uitrol van de competentieagenda

De Vlor stelt vast dat de beleidsnota erg weinig verwijzingen bevat naar de vertaling van de competentieagenda die nochtans diverse concrete voorstellen bevatte om de afstemming tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt te versterken. De Vlor vraagt dat de gemaakte afspraken worden gevalideerd en omgezet in operationele doelen.

Een doelgroepenbeleid en diversiteit in de lerarenopleidingen

De minister maakt terecht een prioriteit van een versterking van het lerarenambt. Daarom is het eigenaardig dat de beleidsnota geen gewag maakt van een beleid voor de versterking van de diversiteit in de lerarenopleidingen en het motiveren van kansengroepen om te kiezen voor een onderwijsloopbaan.

M. Douterlungne
administrateur-generaal

A. Demeulemeester
voorzitter

---

¹² Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (2009). [Zorg én excellentie : uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014. Technische fiches](#). Brussel: Vlor;

Bijlage : opmerkingen bij specifieke strategische en operationele doelstellingen

1 SD 1. Open, veelzijdige en sterke persoonlijkheden vormen

1.1 Algemene bedenkingen

Een brede vorming, ook voor het niet-leerplichtonderwijs?

De Vlor wijst erop dat dit strategisch doel vooral focust op het kleuter- en leerplichtonderwijs. Toch blijft het ook in het hoger, het volwassenenonderwijs en het deeltijds kunstonderwijs noodzakelijk om te vertrekken vanuit een breed vormingsconcept (persoonlijkheidsvorming, soft goals, kritische zin, maatschappelijke participatie, ...).

Kunst- en cultuureducatie

In dit strategisch doel wordt veel aandacht gegeven aan een versterking van de culturele en artistieke component in het onderwijs. De Vlor pleit ervoor om kunst- en cultuureducatie te zien als een onderdeel van een breed maar evenwichtig vormingsconcept waarin ook andere essentiële vormingscomponenten hun rechtmatige plaats krijgen: sociale competenties, burgerschap, sport en bewegingseducatie, gezondheidseducatie, ...

De plaats van educaties in het onderwijs

De Vlor benadrukt de samenhang tussen verschillende educaties. Op basis van de beleidsnota krijgt een lezer de indruk dat educaties onderling geïsoleerde beleidslijnen zijn die de school naast en bovenop elkaar moet realiseren. De Vlor vindt dit een verkeerde voorstelling van zaken en pleit voor integratie van educaties binnen een breed pedagogisch project.¹³ Scholen moeten binnen hun beleidsruimte **eigen accenten kunnen leggen**.

Het valt de Vlor op dat geen van de passages die handelen over educaties, verwijst naar de ontwikkelingsdoelen in het **buitengewoon onderwijs**. De Vlor vindt dat educaties in verschillende onderwijssectoren aan bod moeten komen, rekening houdend met de ontwikkelingsperspectieven van de lerenden.

De raad wijst op het nieuwe raamwerk voor vakoverschrijdende eindtermen in het secundair onderwijs. Dit biedt een uitgebalanceerd kader voor de integratie van educaties binnen de school en de schoolcultuur. In die context plaatst de Vlor vraagtekens bij de aankondigingen om opnieuw te sleutelen aan deze eindtermen. De Vlor vindt het belangrijk dat dit signaal ook andere ministers bereikt die eveneens diverse “nieuwe” educaties willen realiseren. Overleg met de onderwijssector is echt cruciaal.

De Vlor vindt ten slotte dat er een debat nodig is over een **hernieuwde invulling** van het concept **basisvorming** waarin deze educaties ook een plaats kunnen krijgen. De raad betreurt dat een debat over de basisvorming niet als een afzonderlijk operationeel doel is geformuleerd. We verwijzen ook naar het punt 4.9. omdat een debat over een versterking van wiskunde, wetenschappen en ICT hier ook een plaats kan krijgen.

UNIZO en VOKA betreuren dat stimulansen voor ondernemingszin als maatschappelijke educatie en de uitvoering van een actieplan ondernemend onderwijs niet in deze beleidsnota zijn opgenomen.

---

¹³ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad, *Advies over educaties in voorbereiding*.

1.2 OD 1.1. Jongeren voorbereiden op actief burgerschap

Levensbeschouwelijke samenwerking

Naast de algemene bedenkingen m.b.t. de maatschappelijke educaties (zie punt 1.1.) vraagt de Vlor om sterker te verduidelijken wat de overheid beoogt met een “gezamenlijk aanbod levensbeschouwing”. Gaat het om een verdere invulling van de visietekst over interlevensbeschouwelijke dialoog? Gaat het om een nieuw levensbeschouwelijk vak? Komt dit naast of in plaats van andere levensbeschouwelijke vakken? Is het een alternatief voor de bestaande vrijstellingen? Hoe kan de overheid, binnen de grenzen bepaald door de vrijheid van onderwijs en de vrijheid van godsdienst zoals verankerd in de grondwet, samenwerking tussen aanbieders van levensbeschouwelijke vakken stimuleren?

Participatie van alle lerenden op de beleidsagenda plaatsen

De Vlor stelt vast dat de overheid leerlingenparticipatie een prioriteit noemt. Toch blijft de invulling van deze beleidsprioriteit bijzonder vaag: worden er initiatieven genomen voor leerlingenparticipatie in het basisonderwijs? Op klasniveau? Binnen de lerarenopleiding? Gaat het om stimulerende maatregelen? Wordt er gesleuteld aan het participatiedecreet?

Dit staat trouwens in contrast met de vaststelling dat er geen bestraffing wordt toegekend aan het netoverstijgend project “forum leerlingenparticipatie” voor de ondersteuning van leerlingenparticipatie in het secundair onderwijs.

De Vlor zal een **advies op eigen initiatief** uitbrengen over participatie op school. Dit advies zal voortbouwen op de inzichten van de verschillende evaluaties die de laatste jaren zijn uitgevoerd.

De Vlor vindt het ook belangrijk dat een versterking van de **participatie van studenten in het HBO, in het hoger onderwijs en van cursisten in het volwassenenonderwijs** op de beleidsagenda wordt geplaatst.

Relevante adviezen

Advies in voorbereiding over de evaluatie van het participatiedecreet.

Advies in voorbereiding over maatschappelijke educaties in het onderwijs

Vlaamse Onderwijsraad. (24 september 2008). [Advies over de herziening van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor wereldoriëntatie \(BAO\) en natuurwetenschappen, techniek en vakoverschrijdende eindtermen \(SO\)](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad. (21 mei 2008). [Advies over de herziening van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen Nederlands en moderne vreemde talen](#). Brussel: Vlor.

1.3 OD 1.4. Meer en betere kunst- en cultuureducatie voor alle leerlingen uitwerken

De Vlor verwijst voor commentaar bij deze beleidslijn naar het advies van de Algemene Raad over kunst- en cultuureducatie.

In het onderwijsveld leven zeer veel vragen over een **referentielijn**, die niet enkel voor een vakoverschrijdende aanpak, maar ook voor een vakgebonden werking een stevig houvast kan bieden en de kwaliteit van de leerinhouden verhogen. De Vlor wil dat de uittekening van deze referentielijn respect toont voor de pedagogische vrijheid, door het bepalen van de leerlijnen over te laten aan de scholen. De raad vindt het erg belangrijk dat bij het uittekenen

van een referentielijn participeren aan cultuur en het actief beleven ervan gezien wordt als een uitdaging voor elke leeftijd en in elke levensfase.

Het valt de Vlor ook op dat de beleidsnota op dit vlak geen ondersteunende rol voorziet voor het **DKO** terwijl deze hier toch een **specifieke expertise** kan bieden voor het kleuter- en het leerplichtonderwijs. De Vlor pleit voor een gelijkwaardig partnerschap van het leerplichtonderwijs met het deeltijds kunstonderwijs dat gebaseerd is op wederzijds begrip en respect en wederzijdse uitwisseling van expertise. De pedagogisch-didactische en organisatorische expertise van het DKO kan hier zeker toe bijdragen, maar zal op zich niet volstaan om scholen van basis- en secundair onderwijs te ondersteunen in hun opdracht op het vlak van kunst- en cultuureducatie. Er zijn nog tal van andere partners die hierin een rol spelen. De Vlor vindt ook dat het DKO een functie kan hebben in de opleiding en nascholing van leerkrachten die deze educaties moeten integreren in hun onderwijspraktijk.

Naar welk Nederlands onderzoek wordt hier verwezen?

Relevante adviezen

Advies in voorbereiding over educaties in het onderwijs

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (27 november 2008). [Advies over cultuur- en kunsteducatie](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (25 juni 2009). [Advies over het rapport "Verbreding en verdieping" - perspectieven voor de inhoudelijke vernieuwing van het deeltijds kunstonderwijs](#). Brussel: Vlor.

1.4 OD 1.5. Het deeltijds kunstonderwijs (DKO) verdiepen en verbreden

De Vlor pleit voor voorzichtigheid in de hervorming van het deeltijds kunstonderwijs. De beleidsnota neemt te veel een voorschot op toekomstige structuren waarover nog geen consensus is bereikt. Een hervorming moet zeker pijnpunten aanpakken maar tegelijk de sterke kanten valoriseren.

Zo wil de beleidsnota af van de "achterhaalde opdeling in de deelsectoren". De Vlor vindt dit een te radicale benadering. **Cross-overs** moeten **mogelijk** zijn, maar komen niet in de plaats van de traditionele opties. De beoogde toenadering tussen Muziek, Woordkunst en Dans (Podiumkunsten) en Beeldende kunst kan een goede zaak zijn. Voor de raad is het daarom nog niet evident dat de regelgeving van beide sectoren volledig op elkaar wordt afgestemd. Er dient verder onderzocht of en op welke punten er afstemming wenselijk is. Er kunnen grote verschillen bestaan tussen de studierichtingen en tussen de opties binnen studierichtingen. We verwijzen hier ook naar het punt 2.2 van het advies.

Voor het uittekenen van samenwerkingsverbanden is de Vlor voorstander van **een bottom-up-benadering** die voluit rekenschap geeft van de lokale context en zo goed mogelijk aansluit bij de lokale omgevingskenmerken. Het is voor de Vlor in elk geval noodzakelijk om bestuurstructuren transparant en werkbaar te houden. Teveel tussenstructuren zijn in deze context contraproductief (zie punt 2.1.).

In elk geval pleit de raad voor een **realistisch tijdsperspectief** om moeilijke doelgroepen te bereiken en te integreren in het deeltijds kunstonderwijs. Hierbij moet rekening gehouden worden met het feit dat het geen leerplichtonderwijs is én met de inspanningen die in de voorbije jaren al zijn gedaan voor een democratisering en de verhoging van participatie.

De raad vraagt ook om een implementatietraject uit te tekenen dat onder meer focust op competentieontwikkeling en ondersteuning in het opnemen van nieuwe opdrachten (leerlinggericht werken, flexibilisering, een actief gelijkkansenbeleid en de ondersteuning van kunst- en cultuureducatie in scholen).

Relevante adviezen

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (25 juni 2008). [Advies over het rapport "Verbreding en verdieping" - perspectieven voor de inhoudelijke vernieuwing van het deeltijds kunstonderwijs](#). Brussel: Vlor.

1.5 OD 1.6. De begeleiding en ondersteuning van leerlingen versterken

De Vlor doet nu geen uitspraken over de contouren voor een toekomstige organisatie van de leerlingenbegeleiding. De Vlor verwijst naar twee adviezen in voorbereiding. Het ene handelt over **gewenste ontwikkelingen inzake leerlingenbegeleiding**; het andere doet voorstellen over een versterking van de studiekeuzebegeleiding in de overgang van het secundair onderwijs naar vervolgonderwijs. De Vlor vindt het wel noodzakelijk dat dit decreet voldoende basis geeft voor een versterking van de schoolnabije leerlingenbegeleiding en dat er garanties worden geboden aan ouders en leerlingen voor een schoolexterne leerlingenbegeleiding. Dit veronderstelt een afstemming en versterking van de samenwerking van de verschillende actoren inzake leerlingenbegeleiding in en om de school.

De raad ondersteunt de noodzaak aan een evaluatie van integrale jeugdhulpverlening. Nagaan hoe integrale **jeugdhulpverlening** (en vooral dan de rechtstreekse toegangspoort) een **grotere meerwaarde** kan bieden aan de CLB's en het onderwijsveld, is absoluut nodig. De raad dringt erop aan dat de onderwijsgeledingen en de Vlor voldoende in dit overleg worden betrokken.

In de marge hiervan wijst de Vlor wel op de nood aan duidelijke **communicatie** over de opdrachten van het CLB t.a.v. de leerlingen en hun ouders.

De Vlor heeft vragen bij de invulling van nieuwe opdrachten voor het CLB in het **begeleiden van jongeren van allochtone afkomst**. Dit is toch al langer een van de prioritaire doelgroepen voor het CLB. De tekst suggereert dat het CLB op dit vlak momenteel geen begeleidingsopdracht zou hebben.

Een vernieuwing en versterking van de leerlingenbegeleiding kan niet zonder samenwerking met andere beleidsdomeinen zoals werk en welzijn/gezondheid. De Vlor verwijst naar het punt 2.2. waar hij voorwaarden koppelt aan transversaal beleid. Het is duidelijk dat de aansturing van de voorgestelde **samenwerking** mee gedragen wordt door het onderwijsveld als **gelijkwaardige partners**.

Het valt de Vlor ook op dat in de beleidsnota geen sprake is van (een versterking van) **studiekeuze- en loopbaanbegeleiding in het volwassenenonderwijs, het HBO, het hoger onderwijs**.

Relevante adviezen

Advies in voorbereiding over gewenste ontwikkelingen inzake leerlingenbegeleiding;

Advies in voorbereiding over studieloopbaanbegeleiding in de overgang van het secundair onderwijs naar vervolgonderwijs

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (23 oktober 2008). [Advies over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de operationele doelstellingen van de Centra voor Leerlingenbegeleiding](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (19 februari 2009). [Zorg én excellentie: uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (2009). [Zorg én excellentie : uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014. Technische fiches](#). Brussel: Vlor.

1.6 OD 1.7. De aanpak van spijbelen en antisociaal gedrag versterken

De Vlor vindt het belangrijk dat een anti-spijbelbeleid versterkt wordt. Een dergelijk beleid moet kaderen in een versterking van het leerrecht van alle jongeren. Een structurele verankering van Hergo en time-outprojecten biedt hiervoor zeker een meerwaarde. Wel roept de concrete vormgeving van dit beleid nog vragen op. Wordt alles decretaal verankerd? Hoe wordt dit beleid gefinancierd als de projectfinanciering wegvalt? Of betekent de structurele verankering waarvan sprake in de beleidsnota, een versterking van de projectmatige en vrijwillige aanpak? Zeker in de grote steden en in Brussel is een sterk beleid om participatie aan onderwijs te garanderen, noodzakelijk.

De Vlor dringt erop aan dat de Vlaamse overheid een coherent en doortastend beleid uitwerkt om een adequaat antwoord te bieden op het antisociaal gedrag in het onderwijs, zowel in het gewoon onderwijs, in het type 3 als in de andere types van het buitengewoon onderwijs. In die zin is het verwonderlijk dat de overheid dit probleem verder in kaart wil brengen. Er is immers voldoende evidentie over het probleem en de mogelijke aanpakwijzen. De Vlor verwijst onder meer naar zijn eigen publicaties over kinderen en jongeren met gedrags- en emotionele problemen. Het is bijzonder belangrijk om tweedekansleerwegen uit te tekenen voor deze jongeren die vaak om medische redenen het onderwijs even moeten verlaten. Het levenslang leren kan hierin een belangrijke rol opnemen.

Wat bedoelt de minister concreet met een “versterking van de opvoedingsondersteuning” voor hardnekkige spijbelaars?

Relevante adviezen

Probleemverkenning in voorbereiding over juridisering in het onderwijs;

Advies in voorbereiding over gewenste ontwikkelingen inzake leerlingenbegeleiding;

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs, [Leerkracht, Veerkracht](#).

1.7 OD 1.8. Vanuit een preventief perspectief de psychische en fysieke gezondheid van leerlingen verhogen

De Vlor vraagt te verduidelijken op **welke onderwijsniveaus en –sectoren** deze beleidslijn van toepassing is. Geldt dit ook voor het volwassenen- en het hoger onderwijs waar ondersteuning van het psychisch welbevinden van lerenden eveneens een noodzaak is?

Meer in het algemeen dringt de Vlor aan op spoedige duidelijkheid over de toekomst en de **opvolging van het gezondheidsbeleid in de scholen**. De Vlor verwijst in deze naar zijn advies over de gezondheidsbevordering op school. Voorlopig gebeurt de ondersteuning van dit gezondheidsbeleid zonder dat er een principiële beslissing van de minister voorhanden is.

De Vlor is verbaasd dat dit strategisch doel dat psychisch en fysiek welbevinden nastreeft verwijst naar de vroege **detectie van sporttalenten van de allerjongsten**. Deze

“allerjongsten” (= kleuters?) hebben veeleer nood aan een ontwikkelingsgerichte aanpak. Een breed vormingsconcept van onderwijs en het welbevinden van de leerlingen primeert op de detectie van sporttalenten.

Relevante adviezen

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (juni 2009). [Advies over de gezondheids promotie op school](#). Brussel: Vlor.

1.8 OD 1.9. Genderdiversiteit in het beleid van scholen integreren

De Vlor stelt vast dat scholen de laatste jaren heel wat inspanningen deden op het vlak van diversiteit. Genderdiversiteit maakte daar deel van uit. De raad vindt het belangrijk dat de inspanningen die zijn gebeurd, ook door het beleid zouden worden erkend. De Vlor vindt dat in deze context ook specifiek aandacht moet worden gegeven aan het welbevinden en het schoolse succes van jongens. Het SBO-onderzoek “Onderwijzen in het bed van Procrustes, een onderzoek naar genderspecifieke strategieën” kan hiervoor heel wat materiaal aanleveren.

De Vlor merkt op dat dit operationeel doel geen melding maakt van de diversiteit in het lerarenkorps. Het is belangrijk dat jongeren zowel mannen als vrouwen zien functioneren in het onderwijs en in deze figuren ook rolmodellen kunnen vinden.

Ook is het niet duidelijk op welke onderwijsniveaus- en sectoren dit doel van toepassing is. Geldt het ook voor het volwassenenonderwijs, het HBO en het hoger onderwijs?

1.9 OD 1.10. Meewerken aan het Vlaams jeugdbeleidsplan

De Vlor herinnert aan zijn vraag dat het onderwijs volwaardig betrokken wordt bij initiatieven vanuit een transversaal beleid.

2 SD 2. Kansen geven aan elk talent

2.1 Algemene bedenkingen

We stellen vast dat de strijd tegen de ongekwalificeerde uitstroom wel vermeld wordt in de inleidende beschouwingen, maar niet vertaald wordt in een operationele doelstelling. Nochtans is het noodzakelijk dat de verschillende factoren die jongeren stimuleren om gekwalificeerd het onderwijs te verlaten, samen wordt ingezet om een coherent beleid op te bouwen. Zo leveren de basiseducatie, het tweedekansonderwijs en andere vormen van levenslang leren hier nu al een zeer omvangrijke inspanning. Maar verschillende inspanningen zouden sterker op elkaar kunnen worden afgestemd.

2.2 OD 2.1. De armoede bestrijden en de sociale inclusie bevorderen

Actieplan armoede

Onderwijs kan zeker een belangrijke rol spelen in de strijd tegen “armoede en sociale uitbuiting”. In het kader van het gelijkheidskansenbeleid en het zorgbeleid van scholen worden hier al vele jaren ernstige inspanningen geleverd door de scholen. Het is goed als diverse actoren in dit verband concrete maar ook haalbare doelstellingen afspreken. In die context moet voorzichtig worden omgegaan met meetbare doelen. Er bestaat twijfel over de vraag of de complexiteit van het gelijkheidskansenbeleid recht wordt gedaan en überhaupt wel kan gevat

worden in kwantitatieve doelen. De vraag is ook hoe deze indicatoren worden bepaald, door wie en voor welk doel ze worden gebruikt.

Zoals al eerder gezegd mist de Vlor hier een visie op de bijdrage die het volwassenenonderwijs en in het bijzonder de basiseducatie en het tweedekansonderwijs kunnen spelen in een gecoördineerde bestrijding van de armoede.

Studiefinanciering

Studiefinanciering is een belangrijke hefboom voor de participatie aan het onderwijs. De automatische toekenning van studietoelagen beantwoordt aan herhaalde vragen vanuit de onderwijsraad. De Vlor ziet verschillende kanalen om de financiële kost van participatie aan onderwijs te beperken: een beperking van de kosten voor ouders (d.m.v. maximumfactuur en de bijhorende werkingsmiddelen) of een verhoging van de dekkingsgraad t.a.v. de reële kosten. Er moet afgewogen worden welk instrument voor welk onderwijsniveau of sector het meest effectief is om participatie van kansarme kinderen aan onderwijs zo sterk mogelijk te ondersteunen.

Voor het kleuteronderwijs moet er een evenwichtig pakket worden uitgebouwd op grond van de maximumfactuur, de schooltoelage en de tegemoetkomingen voor kleuters jonger dan 3 jaar. Een evaluatie van de regelgeving op de maximumfactuur is noodzakelijk.

Relevante adviezen

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (23 oktober 2008). *Advies over het verslag "strijd tegen armoede, evoluties en perspectieven, een bijdrage aan het politiek debat en politieke actie*. Vlor. Brussel: Vlor.

2.3 OD 2.2. De participatie aan het kleuteronderwijs maximaliseren

De Vlor onderschrijft de doelstelling om de participatie aan het kleuteronderwijs te maximaliseren. Toch vraagt dit operationeel doel enige verduidelijking. Sommige maatregelen zijn bij een eerste lezing verwarrend.

- Zal de versterking van zorg in het kleuteronderwijs worden gerealiseerd door de inzet van kinderverzorgsters? Zorg in het kleuteronderwijs en de vroegtijdige preventie van ontwikkelingsproblemen is nochtans een pedagogische opdracht die het best door het schoolteam kan worden gedragen;
- Welke rol zullen kleuterscholen en kleuterleidsters moeten opnemen in het kader van voor- en naschoolse (=buitenschoolse?) opvang?
- Ook over de samenwerking tussen de partners die moeten instaan voor de sensibilisering van ouders voor kleuterparticipatie bestaan heel wat vragen.
  - o De samenwerking met Kind en Gezin zal geconcretiseerd worden in een protocol. De sensibilisering van alle ouders van niet-ingeschreven kleuters moet daarin centraal staan. De Vlor wijst erop dat dit om een zeer beperkte maar moeilijk te bereiken groep gaat. Het is wenselijk om voor deze doelgroep zeer gerichte begeleidingsactiviteiten op te zetten waaronder aanklappende zorg. Goede afstemming met de onderwijssector is in deze noodzakelijk. De Vlor vraagt ook nadrukkelijk om een specifieke regeling voor Brusselse kleuters aangezien naast Kind en Gezin, ook het Franstalige ONE verantwoordelijk is voor de zorg voor het jonge kind.

- De Vlor pleit er ook voor om de LOP's in te schakelen voor hun kernopdrachten (zie punt 6.3. van het hoofdstuk 3). Andermaal geeft de beleidsnota de LOP's hier een bijkomende functie, met name de sensibilisering voor kleuterparticipatie. De Vlor verzet zich tegen deze uitbreiding van de opdrachten en de functie van het LOP.
  - De CLB's worden hier niet genoemd. Over de inspanningen die gebeuren vanuit de ouderkoepels in het kader van de engagementsverklaring wordt niet gesproken. Nochtans zijn beiden essentiële schakels in dit beleid.
- In de grote steden rijst er een specifiek probleem door de demografische ontwikkeling. Deze problemen worden in dit luik niet vermeld. Er dreigen capaciteitsproblemen in het kleuteronderwijs in Antwerpen en Brussel.

Relevante adviezen

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. (13 mei 2009). [Advies over de verlaging van de leerplichtleeftijd](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (19 februari 2009). [Zorg én excellentie: uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (2009). [Zorg én excellentie : uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014. Technische fiches](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (26 maart 2009). [Advies over de beleidsaanbevelingen naar aanleiding van de wetenschappelijke evaluatie van de lokale overlegplatforms in Vlaanderen](#). Brussel: Vlor.

2.4 OD 2.3. Leerzorg en een zorgcontinuüm uitbouwen

Leerzorg

De Vlor herinnert aan zijn advies dat pleit voor een versterking van de basiszorg in de scholen, als vertrekpunt om een leezorgkader verder op te bouwen. Voorts is het belangrijk dat de beleidsnota onderschrijft dat leezorg moet gerealiseerd worden in dialoog met alle betrokkenen en op grond van een geleidelijk implementatieproces. De Vlor wil nadrukkelijk vragen om bij het gesprek alle relevante actoren te betrekken (zie punt 2.1.). Zeker het CLB is bij de uitwerking van leezorg een cruciale partner.

De raad stelt vast dat de beleidsnota geen enkele koppeling maakt tussen leezorg en het dossier van de hervorming van het secundair onderwijs. Nochtans blijkt uit o.m. het rapport Monard dat een versterking van het zorgbeleid in het secundair onderwijs een van de cruciale elementen is.

Een modernisering van het buitengewoon onderwijs

De Vlor verwijst naar het punt 2.4 van dit advies. De beleidsnota hangt een modernisering van het buitengewoon onderwijs met uitzondering van leerlingenvervoer helemaal op aan leezorg. Dit gaat voorbij aan een aantal groeiende noden in het buitengewoon onderwijs (modernisering van opleidingsvormen, sociale omkadering, ...).

De problemen van leerlingen met autisme moeten een antwoord kunnen krijgen binnen of naast het leezorgkader. De Vlor dringt wel aan op een coherente aanpak.

Vlaams centrum voor diagnostiek

De Vlor vraagt verduidelijking over de functie, de doelgroep en de aansturing van een Vlaams centrum voor diagnostiek. Een protocollering van de diagnostiek beantwoordt aan de vragen in de verschillende adviezen over leerzorg. Een dergelijk centrum kan een impuls geven aan een evidence-based en vernieuwende benadering van de diagnostiek, ook in onderwijs. Maar het is wel belangrijk dat deze oefening mee wordt geborgd vanuit het beleidsdomein onderwijs en dat de CLB's hier zeer nauw bij betrokken worden.

Relevante adviezen

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (18 december 2008). [Advies over het voorontwerp van decreet betreffende leerzorg](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (19 februari 2009). [Zorg én excellentie: uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (2009). [Zorg én excellentie : uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014. Technische fiches](#). Brussel: Vlor.

2.5 OD 2.4. De hervorming van het secundair onderwijs op de sporen zetten

De Vlor verwijst in deze naar het advies in voorbereiding over het rapport Monard. De raad beschouwt dit rapport als een basis voor gesprek maar vindt het nu te vroeg om zich al definitief uit te spreken over de uiteindelijke krijtlijnen voor een hervorming van het secundair onderwijs. De Vlor wijst op het belang van een breed draagvlak hiervoor bij de onderwijspartners. Ook het basis- en het hoger onderwijs moeten een inbreng kunnen doen om op die manier doorgaande leerlijnen te kunnen garanderen.

Relevante adviezen

Advies in voorbereiding over de hervorming van het secundair onderwijs

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (19 februari 2009). [Zorg én excellentie: uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (2009). [Zorg én excellentie : uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014. Technische fiches](#). Brussel: Vlor.

2.6 OD 2.5. Het tweedekansonderwijs (TKO) en de werking van de examencommissies bijsturen

De Vlor verwijst in deze naar het advies in voorbereiding van de Raad Levenslang en Levensbreed Leren. De raad vindt het belangrijk om de tweedekansfunctie om alsnog een diploma secundair onderwijs te behalen in een breed perspectief te plaatsen? Wat is de rol van de examencommissie? Wat is de functie van het tweedekansonderwijs? Is er een rol (of oneigenlijk gebruik) voor het voltijds secundair onderwijs? Kan het DKO een rol spelen om een tweedekansfunctie op te nemen t.a.v. het KSO? Via welke instantie is de drempel voor een diploma secundair onderwijs voor de lerenden het beste te nemen?

Relevante adviezen

Advies in voorbereiding over certificering van tweedekansleerwegen;

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (25 juni 2009). [Advies over het rapport "Verbreding en verdieping" - perspectieven voor de inhoudelijke vernieuwing van het deeltijds kunstonderwijs](#). Brussel: Vlor.

2.7 OD 2.6. het hoger beroepsonderwijs concreet vorm geven

Het is belangrijk dat de instellingen voor het volwassenenonderwijs en het hoger onderwijs duidelijkheid en mogelijkheden krijgen om deze bestaande en nieuwe opleidingen in concreto vorm te geven. Het is voor de Vlor niet duidelijk in welke mate dit operationeel doel ook betrekking heeft op SENSE. Ook deze opleidingen moeten op een goede manier vorm krijgen binnen de krijtlijnen uitgetekend door het decreet.

De Vlor merkt ook op dat de tekst geen melding maakt van de vraag naar studentenvoorzieningen voor HBO 5, van de nood aan flexibilisering van het HBO (combinaties voor werkenden), de verkorte trajecten, de plaats van het DKO.

De beleidsnota maakt terecht melding van de nood aan intense samenwerking tussen onderwijs en de publieke opleidingsverstrekkers. Voor de raad is het belangrijk om dit te kunnen doen als gelijkwaardige partners.

Relevante adviezen

Rapport en advies in voorbereiding over het project HBO-SAM

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (9 oktober 2008). [Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het hoger beroepsonderwijs](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. (10 februari 2009). [Advies over de specificiteit van werkplekleren in het volwassenenonderwijs](#). Brussel: Vlor.

2.8 OD 2.7. Het hoger onderwijslandschap vorm geven en rationaliseren

Rationalisering, academisering en integratie

De Vlor stelt vast dat de tekst onvoldoende onderscheid maakt tussen de dossiers van de rationalisering, de integratie en de academisering van het hoger onderwijs. Dit moet nochtans duidelijk zijn om het maatschappelijk debat en de besluitvorming die erop volgt, in goede banen te leiden.

In deze context verwijst de Vlor naar het advies van de Raad Hoger Onderwijs over het rapport Soete. Bovendien bereidt dezelfde raad een advies voor over de toekomstige structuur van het hoger onderwijs.

De raad vindt het positief dat beslissingen over de integratie van academiserende opleidingen in de universiteiten zullen stoelen op een maatschappelijk debat. Voor de Vlor is het belangrijk dat dit debat alle relevante pistes kan omvatten zonder dat er voorafnames zijn en dat alle relevante actoren hierbij betrokken worden. In de vraagstelling voor dit debat mist de Vlor een inschatting van de effecten van academisering op de studenten zelf. Dit is nochtans een cruciale factor in het gesprek.

Opleiding tot arts en tandarts

De Vlor verwijst naar het punt 2.2. en zijn stellingnames in verband met evaluatieonderzoeken.

Relevante adviezen

Advies in voorbereiding over de toekomstige structuur van het hoger onderwijs;

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. (13 mei 2008). [Advies over het rapport van de ministeriële commissie rationalisatie hoger onderwijs](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. (10 maart 2009). [Advies over het rapport van de ministeriële commissie rationalisatie hoger onderwijs](#). Brussel: Vlor.

2.9 OD 2.8. De participatie aan het hoger onderwijs verhogen, in het bijzonder van jongeren uit kansengroepen

Studiefinanciering en sociale voorzieningen

De beleidsnota blijft ook op dit vlak vaag over de maatregelen die genomen zullen worden. Slaat de verruiming van het stelsel van studiefinanciering op een automatische toekenning? Op een verbreding van het aantal gerechtigden? Op een verhoging van de bedragen en het realiseren van een dekking van reële studiekosten? Voor de Vlor zouden beide aspecten moeten worden gerealiseerd. In deze context herinnert de raad nogmaals aan de studiekostenmeting waarvan de resultaten nog altijd niet beschikbaar zijn. Bovendien is het noodzakelijk om een nieuwe meting op te zetten zodat de evolutie van studiekosten in het hoger onderwijs longitudinaal kan worden opgevolgd.

Een doelgroepenbeleid

Voor studenten met functiebeperkingen wil de minister voorzien in een financieringsbonus voor de instellingen. De Vlor vindt het ook belangrijk dat deze studenten een beroep kunnen doen op speciale onderwijsleermiddelen én op een persoonlijk assistentiebudget.

De Vlor vraagt naar de manier waarop het aanmoedigingsfonds op dit terrein zal worden ingeschakeld. Het werk van de raad over de registratie van kansengroepen en van studenten met functiebeperkingen kan hier ook bruikbare informatie bieden.

De Vlor mist hier ook een globale visie op de toeleiding van doelgroepen naar het hoger onderwijs. Ook vanuit het volwassenenonderwijs, en zeker vanuit het HBO moet een vlotte instroom en doorstroom naar het hoger onderwijs worden verzekerd.

Meetbare indicatoren

De Vlor vraagt om te onderzoeken hoe de ontwikkeling van meetbare indicatoren voor de sociale dimensie van en in het hoger onderwijs kan sporen met de privacywet. De Vlor verwijst ook naar zijn opvolgingsinstrument voor kansengroepen in het hoger onderwijs.

Hoger onderwijs en volwassenenonderwijs voor lerenden met specifieke noden

De Vlor stelt vast dat de beleidsnota bijzonder vaag blijft over “maatwerk” voor lerenden met specifieke noden na het beëindigen van de leerplicht. De raad verwijst in dit kader naar de adviezen van de Raad Hoger Onderwijs over studenten met functiebeperkingen. In het debat over doelgroepen in het volwassenenonderwijs moeten lerenden met specifieke noden zeker ter sprake komen. De Vlor wijst er wel op dat “specifieke noden” in het volwassenenonderwijs een gedeeltelijk andere invulling kunnen krijgen door crisissen in een levensloopbaan (arbeidshandicap, (chronische) ziekte, psychische draagkracht, ...). Op dit terrein is een intense samenwerking met andere beleidsdomeinen zoals werk en welzijn even noodzakelijk als in het kleuter- en het leerplichtonderwijs.

Relevante adviezen

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (2009). [Zorg én excellentie : uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014. Technische fiches](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. (9 juni 2009). [Handleiding registratie studenten met een functiebeperking en bijhorende formulieren](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. (10 februari 2009). [Handleiding registratie van kansengroepen. einddocument](#), Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. (9 juni 2009). [Advies over het Leuvencommuniqué en de implementatie ervan](#). Brussel: Vlor.

2.10 OD 2.9. Studeren in het buitenland garanderen

De Vlor is verwonderd over de beperkte scope die de beleidsnota hier schetst:

- Dit operationeel doel handelt nagenoeg alleen over het hoger onderwijs. Voor de Vlor kunnen en moeten ook in andere onderwijsniveaus en –sectoren zinvolle buitenlandse leerervaringen worden opgezet en gestimuleerd. Voor het secundair onderwijs ontbreekt er een specifieke regeling voor leerlingen die een deel van hun opleiding in het buitenland verblijven. Voor het hoger onderwijs moeten studenten uit de verschillende vormen van hoger onderwijs evenredig kunnen deelnemen aan mobiliteitsprogramma's;
- Het handelt enkel over uitgaande mobiliteit en niet over studenten die in Vlaanderen komen studeren. In dat kader past een breder debat over het taalgebruik in het hoger onderwijs waarover de Raad Hoger Onderwijs vorig jaar een advies uitbracht;
- De Vlor ondersteunt de idee dat studenten in mobiliteit recht hebben op studiefinanciering. De Vlor verzet zich tegen studieleningen. In de verdere uitrol van deze beleidslijn moet hiervoor een implementatieschema worden afgesproken. Ook de rol van de verschillende actoren, waaronder zeker die van de Europese Investeringsbank, moet worden uitgeklaard.
- De Vlor dringt ook aan om de mobiliteit van studenten binnen de Belgische context eindelijk te regelen.

Relevante adviezen

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (19 februari 2009). [Zorg én excellentie: uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (2009). [Zorg én excellentie : uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014. Technische fiches](#). Brussel: Vlor.

Advies internationalisering Algemene Raad

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. (11 maart 2008). [Advies over de taalregeling in het hoger onderwijs](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. (9 juni 2009). [Advies over het Leuvencommuniqué en de implementatie ervan](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. (13 oktober 2009). [Advies over de gelijkwaardigheidsverklaring van buitenlandse diploma's in het hoger onderwijs in Vlaanderen](#). Brussel: Vlor.

2.11 OD 2.10. Participatie aan levenslang leren verhogen

EVC en EVK

De Vlor verwijst naar zijn advies in voorbereiding over EVC en EVK. Ook het eindrapport en het advies van HBO-SAM bevatten hierover relevante standpunten van de Vlor. Het is voor

de Vlor belangrijk dat de meerwaarde van EVC (en EVK) wordt bekeken voor verschillende vormen van onderwijs en niet noodzakelijk beperkt wordt tot het niet-leerplichtonderwijs.

Het valt de Vlor op dat de beleidsnota enkel handelt over EVC en niet langer melding maakt van EVK-trajecten. In verband met het unieke loket voor EVC verwijst de raad naar de globale stellingname over soberheid in tussenstructuren (zie punt 2.2. van het advies).

Studiefinanciering en sociale omkadering

De Vlor vraagt een sterkere coherentie in de stimuleringsmaatregelen voor doelgroepen in het levenslang en levensbreed leren. De Vlor vraagt dringend om de impact van inschrijvingsgelden op de deelname aan levenslang en levensbreed leren in kaart te brengen. De dalende cursistenaantallen hebben bovendien rechtstreeks een impact op de werkingsmiddelen voor de instellingen.

De Vlor wil ook in deze legislatuur een versterking van de sociale omkadering voor de cursisten in het volwassenenonderwijs. Hij plant hierover een advies in de volgende maanden.

Relevante adviezen

Probleemverkenning in voorbereiding over doelgroepen in het volwassenenonderwijs;

Advies in voorbereiding over de tussentijdse evaluatie van het decreet op het volwassenenonderwijs;

Advies in voorbereiding over de sociale omkadering van cursisten in het levenslang leren

Rapport en advies in voorbereiding over het project HBO – SAM;

Advies in voorbereiding over EVC in het onderwijs;

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (19 februari 2009). [Zorg én excellentie: uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014.](#) Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (2009). [Zorg én excellentie : uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014. Technische fiches.](#) Brussel: Vlor.

2.12 OD 2.11. De digitale kloof wegwerken

De Vlor verwijst hier naar zijn eerder standpunt over transversaal beleid (zie punt 2.2. van het advies). De samenhang tussen onderwijs, het Vlaams én het federaal actieplan voor digitalisering moet worden gegarandeerd met een voldoende inbreng vanuit het onderwijs.

In deze context vraagt de raad naar de samenhang tussen de ontwikkelingsdoelen voor de basiseducatie en de herziene eindtermen voor het basisonderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs.

We verwijzen hier ook naar de opmerking over de sturing door de overheid in het punt 2.1. Het moet duidelijk zijn wie de ICT-monitor hanteert en met welk doel.

3 SD 3. Het leren van Nederlands en vreemde talen stimuleren om mee te doen in de geglobaliseerde samenleving

3.1 Algemene bedenkingen

Het valt op dat het hoger onderwijs in dit strategisch doel niet vermeld wordt. De Vlor pleitte er nochtans al verschillende keren voor om ook in het hoger onderwijs een talenbeleid te voeren.

3.2 OD 3.1. Nieuwe eindtermen implementeren

De Vlor verwijst naar zijn recente adviezen over eindtermen.

Voor de Vlor primeert nu de implementatie van de nieuwe leerplannen waarin de recent goedgekeurde eindtermen zijn verwerkt, vooraleer de overheid nieuwe aanpassingen plant. We denken aan de vele educaties die in de beleidsnota worden beschreven en aan nieuwe eindtermen voor taalbeschouwing en taalvaardigheid, zowel in het Nederlands als in moderne vreemde talen.

De Vlor pleitte trouwens al meerdere malen voor een duidelijke planning gebaseerd op evaluaties, aanpassingen en een implementatieproces (zie in dit verband ook punt 2.2. van het advies). Het is vanzelfsprekend dat de rol van de pedagogische begeleidingsdiensten in de communicatie en de begeleiding van nieuwe leerplannen wordt gerespecteerd (zie ook punt 2.2. van het advies)

De beleidsnota geeft niet aan of en binnen welke termijnen aanpassingen aan eindtermen voor het basis- en secundair onderwijs worden doorgetrokken naar het volwassenenonderwijs (vnl. basiseducatie en tweedekansonderwijs) en naar het buitengewoon onderwijs.

Relevante adviezen

Vlaamse Onderwijsraad. (21 mei 2008). [Advies over de herziening van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen Nederlands en moderne vreemde talen](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad. (24 september 2008). [Advies over de herziening van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor wereldoriëntatie \(BAO\) en natuurwetenschappen, techniek en vakoverschrijdende eindtermen \(SO\)](#). Brussel: Vlor.

3.3 OD 3.2. Nieuwe eindtermen ontwikkelen

De Vlor verwijst naar het advies van de Raad Secundair Onderwijs over de eindtermen Nederlands voor de tweede en de derde graad van het secundair onderwijs. De raad vraagt om terughoudendheid om deze eindtermen nu aan te passen.

Is het de bedoeling om alsnog eindtermen taalvaardigheid Nederlands in te voeren in het basisonderwijs? Welke timing stelt de minister hier voorop? Waarom zijn deze niet meteen ingevoerd op grond van de peilingen luisteren en lezen? Deze peilingen toonden evenwel aan dat er geen bijstellingen nodig zijn. Nieuwe eindtermen veronderstellen een nieuwe aanpassing van leerplannen en het lesmateriaal. Het is te verkiezen dat de recente aanpassingen aan de eindtermen geïmplementeerd (o.m. in de leerplannen en in de handboeken) worden alvorens opnieuw aanpassingen voor te stellen.

Voor het BSO is het niet duidelijk wat de overheid precies nastreeft. Komen er bijkomende eindtermen? Gaat het om projecten? Om een stimuleringsbeleid? Wat wordt het statuut van die eindtermen (of ontwikkelingsdoelen)?

Relevante adviezen

Vlaamse Onderwijsraad. (21 mei 2008). [Advies over de herziening van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen Nederlands en moderne vreemde talen](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad. (24 september 2008). [Advies over de herziening van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor wereldoriëntatie \(BAO\) en natuurwetenschappen, techniek en vakoverschrijdende eindtermen \(SO\)](#). Brussel: Vlor.;

3.4 OD 3.3. Het leren van Nederlands in de scholen versterken

Taaltoets in het kleuteronderwijs

Er leeft in het kleuteronderwijs een grote ongerustheid over de taaltoets en de impact ervan op kleuters met specifieke noden. De overheid moet dringend verduidelijken of leerlingen die -mede onder impuls van de school- revalidatie volgen, kunnen worden vrijgesteld van de taaltoets. Aangezien deze leerlingen niet aanwezig zijn op de school, voldoen ze soms niet aan de voorwaarde van 220 halve dagen aanwezigheid op school en zouden ze dus een taaltoets moeten afleggen. Dit is contraproductief aan het opzet van het stimuleringsbeleid voor kleuters;

OKAN

De Vlor herinnert aan de adviezen over de ontwikkelingsdoelen voor OKAN. Onder welke voorwaarden worden deze opgelegd aan het deeltijds beroepssecundair onderwijs? Bovendien vraagt de Vlor om te verduidelijken welke de finaliteit is van de "meting" van deze ontwikkelingsdoelen. Gaat dit om een toetsing van de haalbaarheid van deze ontwikkelingsdoelen?

Relevante adviezen

Vlaamse Onderwijsraad. (21 mei 2008). [Advies over de herziening van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen Nederlands en moderne vreemde talen](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad. (24 september 2008). [Advies over de herziening van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor wereldoriëntatie \(BAO\) en natuurwetenschappen, techniek en vakoverschrijdende eindtermen \(SO\)](#). Brussel: Vlor.

3.5 OD 3.4. Nederlands als tweede taal stimuleren

De Vlor verwijst hier naar het advies van de Raad Levenslang en Levensbreed Leren over de platformtekst derde rondetafelconferentie Nederlands tweede taal en over het ontwerp van vernieuwd afsprakenkader Nederlands als tweede taal.

In de marge hiervan merkt de raad op dat er voor het secundair onderwijs nog geen uitvoeringskader beschikbaar is voor de samenwerking tussen het secundair en het volwassenenonderwijs.

Relevante adviezen

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. (24 maart 2009). [Advies over de platformtekst derde rondetafelconferentie Nederlands tweede taal](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. (12 mei 2009). [Advies over een ontwerp van vernieuwd afsprakenkader Nederlands tweede taal](#). Brussel: Vlor;

3.6 OD 3.5. Strategisch plan geletterdheid verder uitvoeren

Relevante adviezen

De Vlor verwijst naar zijn advies over geletterdheid dat in voorbereiding is.

3.7 OD 3.6. Het leren van vreemde talen intensifiëren

De Vlor verwijst hier naar de algemene opmerking onder punt 2.4. van dit advies m.b.t. het levenslang leren.

3.8 OD 3.7. Een taalbeleid in elke school aanmoedigen

Taaltoets in het kleuteronderwijs en bij de overgang naar het secundair onderwijs

De Vlor verwijst naar de opmerkingen onder punt 3.4. Ook voor het secundair onderwijs mag een taaltoets geen instrument op zich zijn. De Vlor pleit voor een geïntegreerd beleid om de overgang van het basis- naar het secundair onderwijs zo vlot mogelijk te laten verlopen.

De taaltoets moet een instrument zijn in een globaal handelingsgericht werken en kan nooit op zich staan. De toets moet geïnterpreteerd worden in een bepaalde context en vanuit de ontwikkeling van een bepaald kind of jongere. Een taaltoets mag geen aanleiding geven tot standaardbeslissingen. Een taaltoets mag de autonomie van de klassenraden zeker niet beperken en hinderen.

De Vlor verwijst ook naar het debat over leerlingenbegeleiding en de profilering van het CLB. De Vlor pleit ervoor om de diagnostische rol van de centra ernstig te nemen.

4 SD 4. Leerlingen voorbereiden op een succesvolle start op de arbeidsmarkt

4.1 Algemene bedenkingen

De Vlor is verbaasd dat in deze strategische beleidslijn zo weinig referenties zitten naar het Kopenhagenproces en de impact ervan op het Vlaamse beroepsonderwijs. De beleidsnota staat niet stil bij de concrete impact van o.m. ECVET en EQARF op het Vlaamse beroepsonderwijs. Er is tot slot ook het belangrijke debat over de toekomst van het Kopenhagenproces in het licht van de herziening van de Lissabonstrategie en de middellange termijnstrategie met het oog op 2020. De Vlor dringt aan op een actieve politiek die verder gaat dan het louter opvolgen van deze ontwikkelingen.

4.2 OD 4.1. Duurzaam samenwerken tussen Onderwijs, Werk en Vorming

Unizo betreurt dat het actieplan ondernemend Vlaanderen hier niet vermeld wordt. Andere geledingen verwijzen naar de punten 1.2. en 1.3. van deze bijlage over educaties.

4.3 OD 4.2. De Vlaamse kwalificatiestructuur invullen

De Vlor herinnert aan het advies over de kwalificatiestructuur. De raad is van mening dat vooraleer het decreet over de kwalificatiestructuur kan worden geïmplementeerd, dit decreet op zijn haalbaarheid en uitvoerbaarheid moet worden getoetst.

Voor de Vlor blijft het wenselijk om een vertaalslag te kunnen maken tussen inzetbaarheidseisen zoals verwoord in de kwalificaties enerzijds en de opleidingen in het onderwijs anderzijds. De Vlor vraagt ook verduidelijking over de samenhang tussen de invulling van een Vlaamse kwalificatiestructuur en het uittekenen van een “beroepskolom” anderzijds (zie punt 4.6.). De tekst maakt ook melding van deelcertificaten in relatie tot kwalificatiebewijzen. Is het de bedoeling van de minister om ECVET te koppelen aan de VKS?

Relevante adviezen

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (9 oktober 2008). [Advies over het voorontwerp van decreet betreffende de kwalificatiestructuur](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (19 februari 2009). [Zorg én excellentie: uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (2009). [Zorg én excellentie : uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014. Technische fiches](#). Brussel: Vlor.

4.4 OD 4.3. Werkplekieren uitbreiden en de kwaliteit ervan verzekeren

Relevante adviezen

De Vlor verwijst naar de adviezen over werkplekieren en naar het rapport en advies over de projecten HBO-SAM (in voorbereiding).

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. (10 februari 2009). [Advies over de specificiteit van werkplekieren in het volwassenenonderwijs](#). Brussel: Vlor.

4.5 OD 4.4. Leren en werken consolideren

De Vlor vindt het uiteraard erg belangrijk dat het decreet Leren en Werken in de volgende jaren volledig wordt geïmplementeerd. In die context is het verwonderlijk dat de beloofde evaluatie tegen 2010 niet in het vooruitzicht wordt gesteld.

De Vlor vraagt ook om de monitoring van de verschillende fasen (persoonlijk ontwikkelingstraject, voortrajecten, brugprojecten en arbeidsdeelname) kritisch te evalueren. Ook de uitwisseling van gegevens met de VDAB past in dit plaatje. Het is de vraag of deze volgsystemen wel stroken met de wet op de privacy.

4.6 OD 4.5. De beroepsopleidingen versterken

De Vlor pleit hier voor een transparant onderscheid tussen programmatie- en erkenningsprocedures op de verschillende onderwijsniveaus en -sectoren zoals beschreven in het advies over het hoger beroepsonderwijs en het advies over de Vlaamse kwalificatiestructuur. De raad pleit in deze voor een valorisering van de adviesprocedures binnen de Vlor op relevante momenten (erkenning versus programmatie).

4.7 OD 4.6. Werk maken van de beroepskolom

De Vlor vraagt om te verduidelijken wat de overheid juist bedoelt met de “beroepskolom”? Dit is toch geen extra structuur, los van het werk aan de VKS en de opleidingenstructuur?

4.8 OD 4.7. De Regionale Technologische Centra verder uitbouwen

De Vlor neemt akte van de uitbreiding van de bevoegdheid van de RTC tot het volwassenenonderwijs en nu ook het hoger onderwijs. De raad vraagt naar de consequenties voor andere onderwijsniveaus als de RTC in de toekomst ook andere onderwijsniveaus moeten ondersteunen. Voor het hoger onderwijs wijst de Vlor er wel op dat de investering in infrastructuur voor de academisering meer zal omvatten dan via de RTC mogelijk is.

Gelet op de nieuwe opdrachten van de RTC, is de Vlor benieuwd naar de evaluatie van de huidige werking. Deze evaluatie kan materiaal leveren om te oordelen over de haalbaarheid van de bevoegdheidsuitbreiding.

De raad vraagt opheldering over de rol die de RTC kunnen opnemen in de externe certificering binnen onderwijsopleidingen. Voor VCA-attesten is die bevoegdheid duidelijk maar het is niet evident dat de RTC andere certificaten zouden afleveren.

4.9 OD 4.8. Stimuleren van loopbanen in wetenschap en technologie

De Vlor verwijst hiervoor naar zijn vraag om een operationele fiche uit te werken rond de invulling van de basisvorming (zie punt 2.4 van het advies en punt 1.1. van de bijlage). Ook de vraag naar een versterking van natuurwetenschappen, techniek en ICT hoort thuis in dat debat.

Het blijft onduidelijk waarom deze beleidslijn wordt beperkt tot het secundair onderwijs. Een versterking van loopbanen in wetenschap en techniek stoelt evenzeer op gekwalificeerden uit het hoger en uit het volwassenenonderwijs. Het HBO zal hier zeker ook een extra impuls aan geven. Een beleid om deelname aan deze technische opleidingen in het volwassenenonderwijs te stimuleren, mede in het licht van dalende aantrekkelijkheid van het volwassenenonderwijs is noodzakelijk.

Hoger onderwijs speelt eveneens een rol in wetenschapspopularisering.

Relevante adviezen

Reactie op het rapport van de Commissie Monard (in voorbereiding);

Advies over de overgang van het secundair onderwijs naar vervolgoopleidingen (in voorbereiding);

4.10 OD 4.9. Topsportscholen evalueren

De Vlor wil naar aanleiding van de evaluatie van de topsportscholen aandacht vragen voor “excellente” talenten in andere sectoren. We stelden al in het punt 2.4. van het advies vast dat de beleidsnota hierover geen operationeel doel formuleert.

5 SD 5. De leraar erkennen als sleutelfiguur in de vorming van open, veelzijdige en sterke persoonlijkheden

5.1 Algemene bedenkingen

Kwaliteitsvolle inspraak en overleg van personeelsleden in het onderwijs is wezenlijk voor een kwalitatief onderwijsbeleid zowel op het Vlaamse niveau als op het lokale niveau.

5.2 OD 5.1. De lat voor de initiële lerarenopleiding hoger leggen

De Vlor pleit ervoor om te wachten op de evaluatie van de lerarenopleidingen enerzijds en de visitaties anderzijds om te oordelen over de wenselijkheid van een verhoging van de eisen in de lerarenopleidingen. Met het oog op het aantrekken van voldoende gekwalificeerde leraren is het wenselijk om een verzwaaring van de opleiding niet ondoordacht door te voeren.

Het is zeker noodzakelijk om na te denken over het meest geschikte moment om de specifieke lerarenopleiding aan te vatten en over de inpassing ervan in de master en/of bachelor. Sommigen zijn er alvast van overtuigd dat de specifieke lerarenopleiding het beste kan aanvangen na de tweede bachelor.

De Vlor verwijst naar zijn advies over student tutoring. Dit advies wees een verplichting van het tutoringproject af.

Relevante adviezen

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (27 november 2008). [Advies over student tutoring](#). Brussel: Vlor.

5.3 OD 5.2. Hoger gekwalificeerden inzetten

De Vlor vraagt om zorgvuldig te overwegen of het een meerwaarde biedt om binnen het basisonderwijs leerkrachten aan te stellen die een specifieke expertise hebben in plaats van de geïntegreerde benadering van onderwijzers vandaag. Het is in het basisonderwijs geen goed idee om de geïntegreerde benadering te verlaten en meer vakspecialisten in te zetten. Dit tast de eigenheid van het basisonderwijs aan. De raad is er wel van overtuigd dat onderwijzers die in het basisonderwijs blijven fungeren en een bijkomende opleiding volgen en specialisatie verwerven (een “upgrading”), een pedagogische en didactische meerwaarde kunnen betekenen in het basisonderwijs.

5.4 OD 5.3. Nascholing en werkplekleren stimuleren

De Vlor verwijst naar zijn duidelijk pleidooi in het memorandum om het levenslang leren voor leraren sterker vorm te geven. De nood aan dergelijke impulsen blijkt ook uit het recent bekendgemaakt TALIS-onderzoek. Het is wenselijk een dergelijk professionaliseringsbeleid te kunnen voeren in alle onderwijsniveaus en sectoren (met inbegrip van de CVO's). Het is niet terecht om dit te beperken tot basis- en secundaire scholen. Hiervoor moeten ook oplossingen gezocht worden voor drempels die het levenslang leren van leraren bemoeilijken (zoals financiële, vervangingen, ...).

De Vlor vindt dat hiervan echt werk moet worden gemaakt en vindt de afschaffing van de mentoruren een tegenstrijdig signaal.

Relevante adviezen

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (19 februari 2009). [Zorg én excellentie: uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (2009). [Zorg én excellentie : uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014. Technische fiches](#). Brussel: Vlor.

5.5 OD 5.4. Het beleidsvoerend vermogen van scholen versterken

Ook hier is een beperking tot het basis- en secundair onderwijs onterecht. Het beleidvoerend vermogen van CLB's en CVO's verdient evenveel aandacht.

De Vlor verwijst naar het memorandum en het advies van de Raad Basisonderwijs over een betere ondersteuning van de directeur in het basisonderwijs.

Het valt ook op dat dit operationeel doel zeer beperkt is ingevuld. Beleidvoerend vermogen is veel breder dan de vorming van directeurs en schoolbesturen, hoe belangrijk ook.

Relevante adviezen

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (19 februari 2009). [Zorg én excellentie: uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (2009). [Zorg én excellentie: uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014](#). Brussel: Vlor;

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. (24 september 2008). [Advies over een betere ondersteuning van de directeurs in het basisonderwijs](#). Brussel: Vlor

5.6 OD 5.5. Een professioneel personeelsbeleid mogelijk maken

De Vlor vindt dat analyses en maatregelen die een professioneel personeelsbeleid mogelijk maken moeten uitgaan van een gedegen analyse van de loopbaanwensen en professionele noden van leerkrachten zelf. Zo blijkt uit onderzoek dat contact met leerlingen en het lesgeven zelf een van de belangrijke motivatoren zijn voor leerkrachten (Huyghe, Siongers, & Van Goidsenhoven, 2009). Loopbaanperspectieven moeten hierop inspelen.

De Vlor onderschrijft de noodzaak om kwalitatief onderwijzend en ander personeel op scholen te kunnen aantrekken vanuit andere sectoren. De Vlor doet geen uitspraak over de specifieke maatregelen die hiervoor nodig zijn maar pleit wel voor een oplossing voor diverse functies in het onderwijs én voor het aantrekken van mensen met voldoende pedagogische en didactische competenties.

5.7 OD 5.6. De rechtspositie in het hoger onderwijs stroomlijnen

De vakorganisaties zijn al langer vragende partij om dit realiseren. Het is wel belangrijk dat dit statuut inspeelt op de verschillende opdrachten van het hoger onderwijs op het vlak van onderwijs, onderzoek en maatschappelijke dienstverlening. De Vlor koppelt hier ook de problematiek aan vast van het statuut van navorsers.

6 SD 6. De maatschappelijke verwevenheid van onderwijs met lokale, regionale en internationale netwerken versterken

6.1 OD 6.1. Het pedagogisch partnerschap tussen scholen en ouders ondersteunen

De Vlor wijst ook op de opdrachten van de ouderkoepelverenigingen om de engagementsverklaring te implementeren. De raad pleit er eerder voor om het LOP zijn kerntaken te laten vervullen en deze organen niet met allerlei andere taken te belasten (zie ook punt 2.3 en 6.3. van de bijlage). De ouderkoepelverenigingen kunnen de ondersteunende rol opnemen die nu aan de LOP's wordt toegewezen.

6.2 OD 6.2. Brede scholen realiseren

Kinderopvang

De Vlor heeft vragen bij de manier waarop de voor- en buitenschoolse opvang zal worden uitgebouwd (zie ook punt 2.2. van de bijlage). We stellen ook vast dat de voorschoolse opvang waarvan wel sprake in het regeerakkoord niet wordt vermeld.

Infrastructuur en schoolgebouwen

In het kader van het debat over schoolinfrastructuur moeten scholen ook over materiële mogelijkheden beschikken om een brede school uit te bouwen. De scholen signaleren ook dat er nog reglementaire bepalingen bestaan over de bestemming van schoolgebouwen die hinderen bij het uitbouwen van een brede schoolconcept. Er blijft ook nog altijd de problematiek van de verzekeringen.

6.3 De regierol van de gemeenten in het lokaal flankerend onderwijsbeleid verstevigen

Sociale voordelen

De Vlor vraagt om de regelgeving over sociale voordelen in de context van het flankerend onderwijsbeleid te verduidelijken en uit te klaren.

Evaluatie LOP

De Vlor verwijst naar het advies over het evaluatierapport van de LOP's. De Vlor betreurt dat het evaluatierapport niet inging op de vraag naar de effectiviteit van de LOP's om de doelstellingen van het gelijkkansenbeleid te bereiken (Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad, 26 maart 2009). De Vlor vraagt ook een afstemming tussen de bevoegdheden, opdrachten en werkingsgebieden van diverse lokale en regionale overlegstructuren. De verschillende en overlappende overlegstructuren beïnvloeden immers de werkbelasting van directies, CLB's en andere betrokkenen bij het onderwijs.

Flankerend onderwijsbeleid

In deze context moet het decreet op het flankerend onderwijsbeleid worden geëvalueerd en op grond van de vaststellingen hieruit eventueel worden aangepast. Het verbaast de Vlor dat in deze context opnieuw de terminologie van de "regierol" van de gemeente opduikt.

6.4 OD 6.4. Scholengemeenschappen versterken

De Vlor doet hier voorlopig geen uitspraken omdat we niet willen vooruit lopen op de evaluatie van de scholengemeenschappen die loopt. De Raad Basisonderwijs bereidt over dit onderwerp een advies voor. De kleine onderwijsverstrekkers dringen er wel op aan dat hun specifieke positie in dit debat voldoende aan bod kan komen.

Relevante adviezen

Advies in voorbereiding over de evaluatie van de scholengemeenschappen in het basisonderwijs;

6.5 OD 6.5. Het onderwijs in de centrumsteden versterken

De Vlor verwijst hier naar het punt 2.4. van het advies. We stellen vast dat het Brusselbeleid dat een belangrijk onderdeel was van het regeerakkoord in de beleidsnota minder aandacht krijgt.

6.6 OD 6.6. De internationale dimensie van het onderwijs(beleid) verder vorm geven

De Vlor is vragende partij om sterker betrokken te worden bij de voorbereiding van internationale stellingnames door het Vlaamse onderwijs. De raad dringt erop aan dat de aftoetsing die wel mogelijk blijkt binnen de Raad Hoger Onderwijs wordt uitgebreid naar alle onderwijsdossiers. De Vlor vindt het ook belangrijk dat hij geconsulteerd wordt over de Vlaamse deelname aan internationale surveys en de samenwerking met de OESO kritisch kan analyseren.

De Vlor vindt de passage over de bijkomende inspanningen inzake ontwikkelingssamenwerking bijzonder vaag. Worden instellingen voor hoger onderwijs nog sterker bevraagd? Zal onderwijs hiervoor een grotere financiële inspanning leveren?

Relevante adviezen

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (19 februari 2009). [Zorg én excellentie: uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (2009). [Zorg én excellentie : uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014. Technische fiches](#). Brussel: Vlor

6.7 OD 6.7. Gelijkwaardigheid van buitenlandse diploma's sneller erkennen

De Vlor heeft bij dit operationeel doel heel wat vragen naar verduidelijking. Wat bedoelt de minister met de "kostprijs beperken" van een gelijkwaardig verklaring voor nieuwkomers? Voor zover de Vlor weet, is deze procedure momenteel gratis.

Is een automatische erkenning wel haalbaar voor alle Bolognalanden?

Relevante adviezen

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. (11 maart 2008). [Advies over de taalregeling in het hoger onderwijs](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. (21 april 2009). [Advies ter voorbereiding van de Bologna-opvolgingsconferentie van 28en 29 april 2009 in Leuven en Louvain-la-Neuve](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. (9 juni 2009). [Advies over het Leuvencommuniqué en de implementatie ervan](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. (13 oktober 2009). [Advies over de gelijkwaardigheidsverklaring van buitenlandse diploma's in het hoger onderwijs in Vlaanderen](#). Brussel: Vlor.

7 SD 7. Ervoor zorgen dat elke onderwijsinstelling topkwaliteit kan bieden

7.1 OD 7.1. De interne kwaliteitszorg van de instellingen versterken

De SNPB zoals omschreven in art. 25 van het decreet betreffende kwaliteit in onderwijs, vormt geen geschikt platform voor structureel overleg tussen de overheid en de pedagogische begeleidingsdiensten. Volgens het decreet moet dit overleg plaatsvinden binnen een permanent overleg zoals bepaald in art. 48 van hetzelfde decreet. Van dit overleg zullen dan ook alle relevante partners deel uitmaken.

Relevante adviezen

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (25 september 2008). [Advies over het voorontwerp van decreet betreffende kwaliteit in onderwijs](#). Brussel: Vlor.

7.2 OD 7.2. Informatierijke omgevingen ontwikkelen

De Vlor dringt nogmaals aan op voorzichtigheid bij het gebruik van peilingen en parallelproeven. Deze proeven kunnen niet alle aspecten van de eindtermen toetsen. Ze gaan slechts in op de objectief observeerbare doelen. Andere meer vormende aspecten van onderwijs dreigen zo onderbelicht te worden en dat zou een verarming inhouden van het onderwijs. De Vlor wijst ook op het gevaar van specifieke testen voor het Brussels onderwijs. Dit kan leiden tot een stigmatisering ervan. Leerlingen met kansarmoede, taal –of ontwikkelingsproblemen zitten immers niet enkel in de Brusselse scholen.

De Vlor heeft ook vragen bij de rol die de overheid wil opnemen, samen met de pedagogische begeleidingsdiensten, om de toetsresultaten om te zetten in een kwaliteitsbeleid voor de school. In de ogen van de Vlor speelt op dit vlak de pedagogische vrijheid en het beleidsvoerend vermogen van scholen.

7.3 OD 7.3. De externe kwaliteitszorg verder uitbreiden

De Vlor vraagt om het ontwikkelingsperspectief van scholen ten volle te laten spelen bij de concrete implementatie van het kwaliteitsdecreet.

In het kader van de discussie over het verbod op discriminatie moet het inschrijvingsrecht van leerlingen in het DKO uitgeklaard worden.

Vooraleer een sterkere controle plaatsvindt op discriminaties is een overleg met de onderwijs- en opleidingsverstrekkers noodzakelijk. De overheid moet in elk geval de voorwaarden waaronder deze controle gebeurt verder verfijnen en verduidelijken.

7.4 OD 7.4. Kwaliteitszorg in het hoger onderwijs herzien

Relevante adviezen

De Vlor verwijst hier naar het advies in voorbereiding van de Raad Hoger Onderwijs.

7.5 OD 7.5. Wachtrijen bij de inschrijvingen oplossen

De raad vindt het een goed idee om na te denken over de verklaringen op eer en is benieuwd waartoe dat zal leiden. Uiteraard zal de overheid de maatregel nog moeten verfijnen en aanvullen.

7.6 OD 7.6. Een nieuw omkaderingssysteem uittekenen om de middelen gericht in te zetten waar ze het meest nodig zijn

De Vlor doet nu geen uitspraken over het nieuwe omkaderingssysteem voor het basis- en het secundair onderwijs. De raad vraagt wel om ook aandacht te besteden aan het buitengewoon onderwijs en het CLB. Blijven de gesloten enveloppes die gehanteerd worden voor het CLB haalbaar gelet op de demografische ontwikkelingen?

De Vlor herinnert ook aan het advies van de Raad Basisonderwijs over de administratieve omkadering in het basisonderwijs

Relevante adviezen

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. (24 september 2008). [Advies over een betere ondersteuning van de directeurs in het basisonderwijs](#). Brussel: Vlor.

7.7 OD 7.7. Nieuwe financiering leerplichtonderwijs en de maximumfactuur evalueren

De Vlor vindt dit erg belangrijk en is benieuwd naar de resultaten van deze evaluatie. De raad verwijst wel naar de betrokkenheid van onderwijsgeledingen bij het opzetten van het evaluatiekader en de vragen die zullen worden onderzocht (zie punt 2.1. van het advies).

Voor het secundair onderwijs moet onderzocht worden welke de meest effectieve instrumenten zijn om de kostprijs van bepaalde studierichtingen in het secundair onderwijs te beperken.

7.8 OD 7.8. Financiering van het hoger onderwijs evalueren, bijsturen en verhogen

De Vlor verwijst naar de opmerkingen onder punt 2.2. van hoofdstuk 2. Hoe valt dit te rijmen met de bepalingen uit het programmadecreet? Binnen welke termijn zal de overheid deze doelstelling realiseren? De beleidslijn is ook niet opgenomen in de regelgevingagenda. De Vlor wijst erop dat de academisering en de eventuele integratie van academiserende opleidingen financiële repercussies zullen hebben.

De Vlor herinnert in deze context aan zijn vraag naar een actieve opvolging van het Europese beleid en meer bepaald van het Bolognaproces.

Relevante adviezen

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (19 februari 2009). [Zorg én excellentie: uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (2009). [Zorg én excellentie : uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014. Technische fiches](#). Brussel: Vlor

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. (13 mei 2008). [Advies over het rapport van de ministeriële commissie rationalisatie hoger onderwijs](#). Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. (9 juni 2009). [Advies over het Leuvencommuniqué en de implementatie ervan](#). Brussel: Vlor.

7.9 OD 7.9. Regelgeving vereenvoudigen en transparanter maken

Is er geen vereenvoudiging nodig in het basisonderwijs?

7.10 OD 7.10. Leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs

De Vlor vraagt om deze problematiek dringend te regelen. De opdrachten en bevoegdheden van de Commissie Leerlingenvervoer moeten op dit terrein zeker worden versterkt.

8 SD 8. Investeren in duurzame en moderne infrastructuur

8.1 Opmerkingen bij het geheel van deze beleidslijn

De Vlor vindt dit een prioritaire beleidslijn en verwijst hiervoor naar de technische fiche bij het memorandum. De Vlor vraagt de overheid op korte termijn een oplossing. We verwijzen ook naar het debat over de infrastructuur in het DKO, in de CLB's, in het volwassenenonderwijs. De Vlor vraagt om in deze context ook huursubsidies te voorzien zoals al gevraagd in de technische fiche bij het memorandum.

De Vlor vraagt een evaluatie van de inhaaloperatie voor de basisuitrusting in het TSO en BSO. Is de gehanteerde projectmatige aanpak wel de juiste? Scholen weten momenteel niet op voorhand of en op welke welke middelen ze recht hebben. Hierdoor is het moeilijk om een samenhangend beleid uit te tekenen.

De Vlor pleit er voor om de school van de toekomst participatief uit te tekenen en af te stemmen op de noden van de leerlingen.

Er moet worden onderzocht onder welke voorwaarden de ICT-middelen van het DKO, de basiseducatie en de CVO's kunnen worden verlengd.

Relevante adviezen

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (19 februari 2009). [Zorg én excellentie: uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014.](#) Brussel: Vlor.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. (2009). [Zorg én excellentie : uitdagingen voor toponderwijs in een topregio. Memorandum 2009-2014. Technische fiches.](#) Brussel: Vlor